

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

Τῷ εὐπαιδευτῷ φίλῳ
Ἀνδρέᾳ Α. Ἀβούρῳ

ἸΣ τὴν Ζάκυνθον, εἰς τὸν πλεῖστον τοῦτον ἀρθῶνα, εἰς τὴν χρυσοῦν νέμωσιν τοῦ Ἰορίου, καὶ τὸ ἄρθος τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὴν μεροβόλον ταύτην νῆσον, τὴν ὁποίαν τόσοι τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων ἔξοχοι συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ περιέγραψαν καὶ ἐξύμησαν, ὅπου καὶ οὐρανός, καὶ ἀήρ, καὶ γῆ, καὶ θάλασσα ἕξις ἀμιλλῶνται, ἵνα ἐπιδεικνύσῃ τὰς καλολογὰς αὐτῶν, ὑπὸ φύσιν τοιαύτην ἔπρεπε καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐπιτήδειοι νὰ γίνωσιν εἰς ὅλας τὰς πλαστικὰς τέχναις, εἰς ὅλα τοῦ νοῦς τὰ ἰνδάλματα καὶ νὰ δειχθῶσι ποιηταί, ζωγράφοι, καλλιτέχνη, μουσικοὶ ἐκ τῶν ἀρίστων, ὅσους νὰ ἐπιδείξῃ ἔχει ἡ μήτηρ Ἑλλάς.

Σκοπὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ μικρᾶ ἱστορικῆς διατριβῆς εἶνε ν' ἀναφέρωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς μουσικῆς μόνον, καὶ τοῦτο, καθότι, μέλος πρὸ διετίας τυγχάνων τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Νέου Φιλαρμονικοῦ ἡμῶν Συλλόγου, παρεκλήθην παρὰ συναδέλφου, ἵνα ἐκθέσω ἐν συνόψει τὰ τῆς μουσικῆς ἐν Ζακύνθῳ, κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἰδίως. Ἐκ τῶν περὶ Ζακύνθου πραγματευθέντων ἱστορικῶν καὶ τῶν ἐγγράφων τοῦ παρ' ἡμῖν ἀρχαιοφυλακείου, εὐδόλως προκύπτει ἡ ὑπαρξίς μουσικοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν σωματείου, πρὸ τοῦ ἔτους 1816. Μόνον ἐκ διαφορῶν εἰκόνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διατηρουμένων ἐν τισὶ ναοῖς, γνωστὸν γίνεται, ὅτι κατὰ τὰς διαφορὰς ἱεράς λιτανείας παρεκλούθει ἡ τῆς φρουρᾶς μουσική, κατὰ δὲ τὰς πανηγύρεις ἢ το ἐν χρήσει τὸ καὶ νῦν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς χωρικοῖς ἡμῶν σωζόμενον καὶ κοινῶς ταμπορλομάκαρον καλούμενον, συγχεόμενον δ' ἐξ αὐλοῦ καὶ τυμπάνου.

Κατὰ τὸ ἔτος 1816 διαμένων ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν ὁ καθηγητῆς Μάρκος Μπατάγγελ (Marco Battagel) καὶ παρατηρήσας τὴν ἑλλειψίν

μουσικῆς καὶ τὴν σχεδὸν μὴ καλλιέργειαν αὐτῆς, οὐχὶ ἔλλείψει φιλο-
μούσων, ἀλλὰ τούναντίον διδασκάλου, ὅπως διδάξῃ ταύτην, ἐπιθυμῶν
δ' ἵνα μεταδώσῃ τὴν τέχνην αὐτοῦ, ἔαν μέτριον ἐπιχορηγήματα ἐξησφά-
λιζεν αὐτῷ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, προέτεινε τοῖς Ζακυνθίοις τὸν σχηματι-
σμὸν φιλαρμονικοῦ Συλλόγου. Πολλοὶ ἔσπευσαν, ἵνα ἀσπασθῶσι τὴν πρό-
τασιν ταύτην καὶ τὴν 1ην Μαΐου 1816 συνεδριάσαντος τοῦ σχηματισθέντος
Συλλόγου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ εὐπατρίδου Κωνσταντίνου Ναράντζη, προ-
ταθέντων δὲ καὶ θεέντων ἐν κληρωτῖδι τῶν ὀνομάτων τῶν ὑποψηφίων.
ἔξελέγηθησαν τέσσαρες νέοι, οἵτινες καὶ ἤρχισαν λαμβάνοντες μαθήματα
μουσικῆς. Αὐθημερὸν ὁ ἀνωτέρω Σύλλογος ἐπεφόρτισε τρία ἐκ τῶν με-
λῶν αὐτοῦ, τοὺς Φραγκίσκον Λούζ, Πέτρον Μετζαλίραν καὶ Ἰούλιον
Δομενεγίνην, ὅπως ἐπιβλέπωσι καὶ προνοῶσιν ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ
ιδρύματος.

Ὁ Σύλλογος οὗτος διείπετο ὑπὸ κανονισμοῦ, καθ' ὃν ἕκαστον τῶν
60 αὐτοῦ μελῶν ὑπεχρεοῦτο νὰ καταθέτῃ παρὰ τῷ ἀνωτέρω Μ. Μπα-
τάγγελ ἡμισυ τάλληρον μηνιαίως, εἰσπραττομένων τῶν χρημάτων τούτων
κατὰ τριμηνίαν, — ὁ δὲ διδάσκαλος Μπατάγγελ ὑπεχρεοῦτο νὰ διδάσκῃ εἰς
τέσσαρας νέους τὴν μουσικὴν τέχνην, καθιστῶν αὐτοὺς ἐπιτηδείους, ἵνα
δύνανται νὰ παίζωσιν ἐν τῷ θεάτρῳ, — νὰ δίδῃ κατὰ μῆνα μουσικὴν
συνκυλίαν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἰδίᾳ δαπάνῃ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν μὲν αὐτοῦ,
τῇ συνδρομῇ δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἐρασιτεχνῶν, καὶ ἐκτελῇ
τὰ ἐκλεκτότερα μουσικὰ τεμάχια, εἴτε ἰδίᾳ, εἴτε τῶν διασημοτέρων
μουσουργῶν. Ἐάν, μετὰ τὴν πάροδον τῶν δύο ἐτῶν, ἥτις προθεσμία
εἶχε ταχθῆ πρὸς διατήρησιν τῆς μουσικῆς, εἴτε ὁ Σύλλογος ἤθελε δια-
λύεσθαι, εἴτε ὁ διδάσκαλος ἀποσύρεσθαι, ὑπεχρεοῦντο ἀμοιβαίως, ἵνα εἰ-
δοποιῶνται περὶ τούτου τρεῖς μῆνας προηγουμένως, ἔαν δ' ὁ Σύλλογος
ἐξηκολούθει πλέον τῶν δύο ἐτῶν, μέλος τι δ' αὐτοῦ ἤθελε ν' ἀποσυρθῆ κατὰ
τὸ τέλος τῆς πρώτης διετίας, ὄφειλε τὸ μέλος τοῦτο νὰ γνωρίσῃ τὴν ἐπι-
θυμίαν αὐτοῦ τῷ αὐτῷ διδασκάλῳ τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τοῦ τε-
λευταίου ἔτους. Ἄπαντες οἱ ἑταῖροι ἔχαιρον τὸ δικαίωμα νὰ δίδωσι
σημείωσιν ἐνὸς ὀνόματος μόνον, ὅπως τοῦτο διδασθῆ παρὰ τῷ διδα-
σκάλῳ ὄργανόν τι. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐτίθεντο ἐν ἀλλῃ, τὰ δὲ πρῶτα
τέσσαρα ἐξερχόμενα ἐκ τῆς ἀλλῆς ἦσαν τὰ ἐπιτυγχάνοντα, ἵνα διδα-
χθῶσι δωρεάν, ἔπρεπεν ὅμως οἱ μέλλοντες νὰ διδασθῶσι νὰ ὦσιν ἄποροι.

Οἱ τὸν Κανονισμὸν τούτον ὑπογράψαντες τῷ 1816 ἑταῖροι ἦσαν οἱ
ἐξῆς, οὗς, χάριν τῆς ἱστορίας, ἀναγράφομεν: Μωρατελλῆς, Ἰούλιος
Δομενεγίνης, Δημ. Μακρῆς, Διον. Βαρβιάνης, Διον. Κεραλληνός,
Λούτς, Διον. Βλάχος, Λαυρέντιος Μερκάτης, Φραγκ. Μουτσάν, Κά-
μιλλος Ρώμας, Δρ. Στεφάνου, Ἰωάν. Κορκός, Π. Α. Μερκάτης, Λύ-
γουστ. Κωνδιώτης, Διον. Γεννηματῆς, Γεώργ. Κουερίνος, Ἀναστ. Κα-
λέντζης, Ἐμμ. Βλαστός, Κ. Ναράντζης, Δ. Βουλτσος, Στ. Βουλτσος,
Πέτρ. Μάτσας, Ἰω. Καμπανέλλης, Γ. Σ. Βάλσαμος, Ἰάκωβος Μερκά-
της, Κωνστ. Τζέν, Ἰω. Κοκκίνης, Καῖσαρ Π. Λογοθέτης, ὁ Πρωτο-
παπᾶς Γαρζώνης, Ἰω. Κρενδιδρόπουλος, Δημ. Χαριάτης, Λαμπρινός

Μελισσινός, Ἰωάννης Μελισσινός, Ἰωσήφ Ρενώ, Ἀνδρέας Γαή-
τας, Κόμ. Καψοκέφαλος, Καίσαρ Λογοθέτης, Θεοδόσιος Δημάδης
διδάσκαλος, Ἀντ. Σανδρίνης, Κωνστ. Δραγώνας, Πέτρος Μακρῆς,
Ἰω. Σηγοῦρος, Δρ. Διον. Ροΐδης, Δημ. Φωσκάρδης, Ἰω. Καρβελλᾶς,
Ἰωσήφ Φλαντίνης, Κωνστ. Μαρτινέγκος, Νικόλ. Κομ. Μεσσαλᾶς,
Θεόδ. Σηγοῦρος, Σπυρ. Βερέττας, Γεώργ. Ρώσσης, Παῦλος Γαήτας,
Γεώργ. Πλανίτερος καὶ τινες ἄλλοι ¹.

Τοιαύτη τις ἐγένετο ἡ ἰδρυσις τοῦ πρώτου ἐν Ζακύνθῳ Φιλαρμονι-
κοῦ Συλλόγου, οὗ ἡ τύχη ἀγνοεῖται, μὴ προκύπτοντος τοῦ χρόνου τῆς
τε διατηρήσεως αὐτοῦ ἐκ τῶν παρὰ τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ ἡμῶν ἐγγράφων.

Ὁ ἀείμνηστος τῆς Ἑπτανήσου ἱστοριογράφος Π. Χιώτης, ἀνέφε-
ρεν ἡμῖν ποτε, ὅτι, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ ἀνωτέρω Συλλόγου, σκέψις
ἐγένετο ὑπὸ τινῶν εὐπατριδῶν περὶ ἰδρύσεως νέου τοιοῦτου ὑπὸ τὴν ἐπω-
νυμίαν «Πυθαγόρας» ², ἀλλ' ὅτι ἐναυάγησε πρὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ.

Τὴν ἔλλειψιν μουσικῆς ἀνεπλήρου ἡ τῆς φρουρᾶς τῆς νήσου, ὅτε,
κατὰ τὸ ἔτος 1843, ἰδιωτικῆς τις ἐταιρεία ἐσχημάτισεν ἀστικὴν μουσι-
κὴν ἐκ 40 ὀργάνων ὑπὸ ἐπιτροπὴν τοῦ Δρα Φραγκίσκου Καρβελλᾶν,
Ἀντ. Μιχαλίτην, Φραγκ. Δομενεγίνην καὶ Διον. Κεφαλληνόν καὶ
κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ προστάτου τῆς νήσου παρακολουθήσασα τὴν λι-
τανεῖαν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, προῦκάλεσε τὸν γενι-
κὸν θαυμασμόν ³ διὰ τε τὴν ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν μεγάλην πρόοδον, διὰ
τὸ ὁμοίμορφον τῆς στολῆς καὶ τὴν ἐν γενεῖ ἀξίαν αὐτῆς. Καὶ ἡ μουσικὴ
αὕτη διετηρήθη ἐπὶ τινὰ ἔτη, ἀλλὰ κατόπιν, ἀγνωστον διὰ τινὰς λό-
γους, διελύθη.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1871, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ἀνεσχημάτισθη νέα
μουσικὴ ὑπὸ τὸν διδάσκαλον Δέ-Λουίγην, διευθυνομένη ὑπὸ ἐπιτροπῆς,
ἧς πρόεδρος ἐτύγγανεν ὁ σεβαστὸς συμπολίτης ἡμῶν κ. Ἰω. Δομενεγι-
νης. Ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ σωματείου τούτου τὰ μέγιστα συνετέλεσεν
ὁ κ. Ἀντ. Βαρότσης, οὐδὲ τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας πρὸς τοῦτο φει-
σθεῖς. Πλὴν σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἡ μουσικὴ αὕτη διελύθη, κατὰ δὲ τὰς
λιτανεῖας καὶ τὰς ἑορτὰς συνηνοῦντο διάφοροι μουσικοὶ ὑπὸ τὸν μουσι-
κοδιδάσκαλον Ἀντώνιον Καπνίσην καὶ ἀνέκρουον διάφορα τεμάχια
μουσικᾶ πρὸς τέρψιν τοῦ κοινοῦ. Βραδύτερον οἱ αὐτοὶ παλαιοὶ μαθηταὶ
συνκεντρώθησαν ὑπὸ τὸν διδάσκαλον Μάγγελ καὶ ἐσχημάτισαν σωμα-
τεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ὀρφεὺς». ὅπερ δὲν διετηρήθη ἐπὶ μακρόν,
καθότι, κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, ὑπῆρχε καὶ ὁ κατωτέρω

1) Τ' ἀνωτέρω ἐλήφθησαν ἐκ χειρογράφου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, σωζομένου
παρὰ τῆ δημοσίᾳ ἡμῶν βιβλιοθήχῃ.

2) Ἡ ἱστορία τῆς νήσου ἀναφέρει Ζακύνθιον τινὰ Πυθαγόραν μουσικόν,
ζῶντα, κατὰ τὸν Βαρβελεμύ, περὶ τὸν δ' αἰῶνα π. Χ. καὶ γενόμενον ἐκ τῶν
διασημοτέρων τῶν συγχρόνων αὐτοῦ. («Ὁρα καὶ ἱστορίαν Π. Χιώτου. Τόμ. Α'
σελ. 160).

3) «Ὁρα «Χρονικόν» Δ. Βαρβιάνη—σελ. 213—σωζόμενον παρὰ τῷ παρ' ἡμῖν
ἀρχαιοφυλακείῳ.

μνημονεύομενος «Νέος Φιλαρμονικός Σύλλογος», ὑπὸ διδάσκαλον τὸν Φ. Νικολίνην, καὶ ἐπομένως, μὴ δυναμένων δύο μουσικῶν νὰ συντηρῶνται ἐν τῇ νήσῳ, ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ ἐπέλθῃ ἡ διάλυσις τῆς μιᾶς, ἥτις καὶ ἐπῆλθε, καὶ ἡ συντήρησις τῆς ἐτέρας, ἥτοι τοῦ «Νέου Φιλαρμονικοῦ Συλλόγου».

Ἐν ἔτει 1888 ἰδρύθη φιλαρμονικός Σύλλογος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Νέος Φιλαρμονικός Σύλλογος Ζακύνθου», οὗ ὁ κανονισμὸς ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος τῆς 28 Δεκεμβρίου 1890, δημοσιευθεὶς ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 6 τῆς 4 Ἰανουαρίου 1891 φύλλῳ τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως». Δυστυχῶς, ὡς ἐκ τῆς συμβάσεως θεομηνίας τῶν σεισμῶν τῆς 19 Ἰανουαρίου 1893, τοῦ πλείστου μέρους τῆς περιουσίας αὐτοῦ ὑπὸ τὰ ἐρείπια ταφέντος, τῶν μουσικῶν μελῶν διασκορπισθέντων καὶ τῶν συνδρομητῶν πραιτηθέντων, περὶ ἄλλου τινὸς οἰουδήποτε δυναμένων τότε νὰ σκέπτονται ἢ περὶ μουσικῆς, διελύθη καὶ ὁ Σύλλογος οὗτος. Παρελθούσης ὁμως τῆς θεομηνίας ἐκείνης καὶ ἀναλαβούσης μικρὸν κατὰ μικρὸν τῆς νήσου, συνήχθησαν τῇ 1 Δεκεμβρίου 1893, ἐλλείψει συνδρομητῶν, οἱ τὸ μουσικὸν τοῦ Συλλόγου σῶμα ἀποτελοῦντες μαθηταὶ καὶ ἀπεφάσισαν τὴν ἀνασύστασιν αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου, προσέβησαν δὲ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐπιτροπῆς, κατὰ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ, ἣν ἀπέτελεσαν ἐκ τῶν κ. κ. Ὁθ. Ρέντζου (προέδρου), Ἄντ. Μπαμπάκου (γραμματέως καὶ ταμίου), Ἰωσήφ Κρενδισροπούλου, Διον. Τρικάρδου, Ἄλ. Μερκάτη, Ἀγ. Τυρογαλᾶ καὶ Διον. Στουπάθη (μελῶν).

Τῇ 5 Μαρτίου 1894 σημελοῦσα ἡ ἀνωτέρω ἐπιτροπὴ, ἥτις ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου ἰδίου ἔτους εἶχεν ἀναλάβει τὰ καθήκοντα αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ταμίου αὐτῆς Ο. Ρέντζου, προέδρου ἐκλεχθέντος μετέπειτα τοῦ κ. Δ. Α. Στουπάθη, ἐψηφίσαντο, ἵνα ὁ Σύλλογος τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου, ὃν καὶ ὠνομάτισεν ἰσόδιον ἐπίτιμον πρόεδρον αὐτοῦ, δι' ἐτέρας δὲ πράξεως τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς ἀπὸ 10 Ἀπριλίου 1895 προσελήφθη ὡς διδάσκαλος τῆς μουσικῆς, ἀντὶ τοῦ ἀποχωρήσαντος Φ. Νικολίνη Ἰταλοῦ, ὁ ἐκ Κερκύρας συνταξιούχος στρατιωτικὸς μουσικὸς Βίττωρ Μκυρόχης.

Τὴν 3ην Μαΐου ἰδίου ἔτους τρία τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου, οἱ κ. κ. Δ. Στουπάθης, Α. Μερκάτης καὶ Α. Τυρογαλᾶς πραιτηθέντα, ἀντικατεστάθησαν βραδύτερον ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἰω. Ἀγγελίδου, Α. Πλατυμέση, Γ. Μόζερ καὶ Σπ. Η. Στουπάθη.

Ληξάσης τῆς περιόδου τῆς ἀνωτέρω ἐπιτροπῆς, τὴν 9 Μαΐου 1896 ἐγένετο ἐκλογὴ ὑπὸ τοῦ σώματος νέας τοιαύτης, ἣν ἀπέτελουν οἱ κ. κ. Ἰω. Α. Μάργαρης (πρόεδρος), Γεώργ. Δομενεγίνης (ἀντιπρόεδρος), Λ. Χ. Ζῶης (γραμματεὺς), Ἰω. Χαλικιάς, Ἀναστ. Χαλικιόπουλος, Γ. Σαρακίνης καὶ Κ. Δε-Σύλλας (μελῆ). Ἀναλαβούσα ἡ νέα αὕτη ἐπιτροπὴ ἐν στιγμαῖς δυσχερεστάταις τὴν διεύθυνσιν τοῦ Συλλόγου καὶ ἐπιθυμοῦσα, ἵνα, τὸ ἐπ' αὐτῇ συντελέσῃ εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι εὐπρόσωπον πηρουσίαν τοῦ Συλλόγου τούτου, καλὸν ἐκρίνεν, ἵνα σχηματίσῃ ἐπιτροπὴν ἐκ κυριῶν καὶ δεσποινίδων, ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερουσῶν τῆς

κοινωνίας Ζακύνθου, ὅπως δι' οἰουδήποτε μέσου δυνηθῆ νὰ παράσχη αὐτῇ τὴν συνδρομὴν καὶ προστασίαν αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, πλείστα δὲ τῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων ἀναδεχθεῖσαι παρῆσχον πολλάκις βοήθειαν εἰς τὸν Σύλλογον. Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου, δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς πρὸς πολλοὺς ὁμογενεῖς, πολλὰ εἰσέπραξε χρήματα, ὁ δὲ ἀξίότιμος κ. Λεωνίδας Σ. Κοργιανίτης, κτηματίας καὶ πρόξενος τῆς Δανίας, προσέφερε μεγαλοπρεπῆ οἰκίαν, ἐνθα ἐγκαθιδρύθη ὁ Σύλλογος, καταλλήλως διασκευασθεῖσαν καὶ πλουτισθεῖσαν διὰ πινακοθήκης τῶν καλλιτέρων μουσουργῶν, ὀφειλομένης εἰς τοὺς ζωγράφους κ. κ. Σπ. Πελεκάσην, Ἰω. Ταμπάκη καὶ Νικ. Παπαϊπταννόπουλον. Ἐπίσης ἐσημῆτισε σχολὴν μουσικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν βουλομένων νὰ διδασθῶσι τὴν τέχνην δωρεάν, πολλοὶ δὲ ἄποροι νέοι, ἤδη ἐντελῶς ἐξέμαθον ταύτην, ἐνεβολίᾳ δαπάνῃ τοῦ Συλλόγου, πολλάκις τοὺς μαθητάς, ἐπλούτισε τὸ κατάστημα δι' εἰκόνων καὶ ἐπίπλων, διὰ νέων ὀργάνων καὶ μουσικῶν βιβλίων καὶ ἐν γένει ἔπραξεν ὅ,τι ἀπητέτο εἰς τὴν ἀνύψωσιν αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου. Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1896 παραιτηθέντων δύο τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, τῶν κ. κ. Ἄντ. Χαλικιοπούλου καὶ Κ. Δε-Σύλλα, ἐξελέγησαν ὑπὸ τοῦ σώματος οἱ κ. κ. Δ. Ε. Μαρτινέγκος καὶ Π. Φιλιώτης, βραδύτερον δὲ παραιτηθέντων τῶν κ. κ. Π. Φιλιώτη καὶ Γ. Σαρακίνη ἐξελέγησαν οἱ κ. κ. Ν.Ι. Δομενεγίνης καὶ Α.Α. Ἄντωνέλλος, ἀλλὰ καὶ τοῦ διδασκάλου Β. Μαυρόχη παραιτηθέντος κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1897, προσεκλήθη ὁ Ἴταλὸς Β. Di-Bella πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ κατ' Αὐγούστον ἰδίου ἔτους, πλὴν καὶ τούτου ἀναχωρήσαντος, κατὰ Ἰούνιον 1898, προσεκλήθη ἐκ Κατάνης τῆς Σικελίας ὁ Ἰωσήφ Schembri, ὅστις καὶ μέχρι σήμερον ὑπηρετεῖ, ὡς διδάσκαλος τοῦ σχολείου τοῦ Συλλόγου.

Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλόγου θεωρήσασα ἀναγκαῖον, ἵνα ἐπεκτείνῃ μὲν τὸν κύκλον τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ, ἐξασφαλίσῃ δὲ τὰ ἴδια συμφέροντα ἐν τῷ μέλλοντι, προέβη τῇ 12 Δεκεμβρίου 1897, δυνάμει τοῦ 40 ἄρθρου τοῦ ἰσχύοντος κανονισμοῦ εἰς τὴν τροποποίησιν αὐτοῦ, ὃν οὕτω τροποποιηθέντα καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν ἰδίῳ τεύχει. Δυστυχῶς ἐπ' ἐσῶτω τροποποιηθέντα καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν ἰδίῳ τεύχει. Δυστυχῶς ἐπ' ἐσχάτων, παρὰ τὴν προθυμίαν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὸν ζῆλον τῶν μαθητῶν, τὰ οικονομικὰ τοῦ Συλλόγου ἡμῶν περιήλθον εἰς τὴν δυσχερεστέραν τῶν θέσεων, μὴ δυναμένου τοῦ Συλλόγου ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰ ἐξόδα, τ' ἀπαιτούμενα πρὸς συντήρησιν διδασκάλου, πληρωμὴν ἐπαναληπτόρων τινῶν μουσικῶν, καὶ ἄλλων χρειωδῶν τοῦ σχολείου. Εὐχόμεθα ἡ κρίσις αὕτη νὰ παρέλθῃ, ὅπως μὴ στερηθῆ ἡ νῆσος ἡμῶν τῆς μόνης ἐναπομεινάσας ἐν αὐτῇ διασκηδάσεως, ἐλπίζομεν δ' ὅτι ἐν ἐκτενεστέρᾳ μελέτῃ ἡμῶν περὶ τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ θεάτρου ἐν Ζακύνθῳ ἢ εἰμεθα εἰς θέσιν νὰ προσθέσωμεν πολλὰ εἰσέτι ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ Συλλόγου τούτου, ὑπ' ὅψιν ἔχοντες τὰ πάντοτε φιλοπρόοδα αἰσθήματα τοῦ Ζακύνθου λαοῦ.

Ἐν Ζακύνθῳ, Ὀκτώβριος 1898

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ